

Ik weet zeker dat ik ga huilen als ik mijn moeder op de voorste bank zie zitten

Zwartleren broek met ketting, *sixties* sportjack, doorrookt gezicht. Dat is Jan van Breda (52), fotograaf. Thijs Timmermans (51): blozende wangen, blonde kuif, V-halstrui. Hij werkt bij ING, *human resources*. In de avonduren zingt hij – klassiek. Volgende week weer de Johannes Passion. Het is woensdagmiddag half vijf, anderhalve dag voordat ze door burgemeester Eberhard van der Laan van Amsterdam met elkaar in de echt verbonden zullen worden, in het Amsterdam Museum (voorheen het Amsterdams Historisch). Nu zitten ze in een café in de Utrechtsestraat en drinken een biertje. Ze vertellen hoe ze elkaar leerden kennen: door een contactadvertentie, in 1994. Hun eerste ontmoeting was bij Thijs thuis. Thijs: „Poech, dacht ik. Daar komt iemand binnen. Dit gaat wat worden. Maar ik dacht ook: moeilijke jongen.” Jan: „Ik was bijna 36 en in de steek gelaten. Ik voelde me oud en afgeschreven. Toen ik Thijs zag, dacht ik: leuk, fris. Alles wat ik niet ben. Ik heb een zwaar verleden, met drugs enzo.” Thijs: „Moet dat in de krant?” Jan: „Kan mij wat schelen.” Thijs: „Dat onrustige, dat brutale, dat trok mij erg aan. Zelf heb ik de uitstraling van een ideale schoonzoorn, maar ik zocht geen man om over Bach en Mozart te praten. Het was meteen heel gepassioneerd tussen ons.” Jan: „En dan over Thijs' kuif: „Het is nog steeds gepassioneerd.” Thijs: „Maar de eerste jaren hebben we veel toestanden gehad. Het heeft lang geduurd voordat ik voelde: hij is er echt voor mij. Ik geloofde het pas toen het woord 'trouwen' voor het eerst viel.” Jan: „Dat was in februari 2009. Ik had het voorin een boek over Artis geschreven waar ik de foto's voor had

gemaakt. Wil je met me trouwen? En toen zei jij: daar moet ik even over nadenken. Ik boos, dat het geen volmondig ja was.” Thijs: „Mag ik mezelf even verdedigen? In de nich-tenscene is trouwen nogal ch... Daar praat je alleen tongue in cheek over. Als we later getrouwd zijn...” Jan: „Weer aaiend over Thijs' kuif. „En je had me al een keer afgewezen.” Thijs: „O ja?” Hij denkt even na. „De eerste avond. Maar dat kwam doordat ik ook meteen romantische gevoelens voor je had. En jij dacht: beetje friemelen...” Jan: „En dan meteen de koffer in.” Thijs, stralend: „Hè, wat plat.” Jan: „En jij zei...” Thijs: „... zullen we nog een keer afspreken en kom je dan bij me eten?” Ze lachen. Twee weken geleden besloten ze dat ze op 1 april gingen trouwen. Ze waren vorig jaar september al in ondertrouw gegaan, maar vervolgens bleven ze alles voor zich uit schuiven. Toen hoorde Jan van Breda van de ad interim-directeur van het COC (homobe-langvereniging) dat er stellen werden gezocht die zich wilden laten trouwen op de dag dat Amsterdam tien jaar homohuwelijk zou vieren. Er had zich nog niemand gemeld. Binnen een paar dagen was alles geregeld. Ze hoefden geen „duiven die bij het ja-woord worden vrijgelaten” of „adelaars die de ringen komen brengen” – dat maakte het gemakkelijker. Jan: „Tien jaar geleden vond ik het heel stom, dat eerste homohuwelijk met Job Cohen. Truttig. Ik vind het nog steeds truttig, maar het is wel praktisch.” Thijs: „In de zin van erfenissen enzo.” Jan: „Ik zou niet weten waarom mijn moeder mijn huis zou moeten krijgen als ik morgen onder de

tram kom. Dat mens is 83.” Thijs: „Maar we trekken niet dezelfde gekke leuke kleren aan ofzo. Geen roze corsages. Geen bloemen. Wij haten bloemen.” Jan: „Ik doe een pak aan en een T-shirt. Een leuk T-shirt.” Thijs: „Weet je wat ik truttig vind? Homo's die tegen het huwelijk zijn, maar wel alles bij de notaris hebben geregeld.” Jan: „Doe het dan voor het echte.” Thijs: „Nu moeten we nog beslissen hoe we straks gaan heten. Jan en Thijs van Breda? Timmermans? Ik vind Thijs Timmermans van Breda heel mooi. Maar dan zonder streepje erussen. Mijn baas vroeg: komen er nu ook kinderen?” Jan: „Ik wil tot mijn laatste ademtocht bij Thijs blijven. Daarom trouw ik met hem.” Thijs: „Ik verkeer al twee weken in een roes. Weten de tantes uit Limburg hoe ze van het Amsterdam Museum naar café Nel hier om de hoek moeten komen? En de ringen! We hadden nog geen ringen!” Hij pakt een doosje uit zijn jaszak en laat de twee witgouden ringen zien die ze nog snel hebben laten maken. „Jans achterneefje Jimmy van drie komt ze na het ja-woord bij ons brengen.” Jan: „Ik weet zeker dat ik ga huilen als ik mijn moedertje van 1 meter 30 daar op de voorste bank zie zitten. Dat ze dit nog mag meemaken.” Thijs: „En ik dan. Als Van der Laan gaat zeggen hoe jammer het is dat mijn ouders er niet zijn.” Hij begint nu al bijna te huilen. Zijn ouders zijn gestorven. Jan: „Moeten we nog iets politiek-corrects zeggen over gelijke rechten enzo?” Thijs: „Misschien dat het volkomen vanzelfsprekend zou moeten zijn?” Jan: „Maar hand in hand over straat lopen...” Thijs: „Dat deden we toch al niet.”

Vanochtend zijn ze getrouwd, in Amsterdam: Jan van Breda en Thijs Timmermans om elf uur, Kim Lammers en Sanne Dufrenne om kwart voor twaalf. Burgemeester Eberhard van der Laan verrichtte de plechtigheid. Hiermee werd gevierd dat vandaag tien jaar

geleden het eerste homohuwelijk ter wereld gesloten werd. „Truttig”, zeggen de mannen. „Maar wel praktisch.” De vrouwen: „Iedereen zegt dat het geaccepteerd is. Was het maar waar.” Tekst **Jannetje Koelewijn** Foto's **Roger Cremers**

We zeggen het nog heel vaak: wil je met me trouwen?

Huwelijken tussen twee mannen of twee vrouwen blijven uitzonderingen

- In 1988 bedacht Jan Wolter Wabeke een manier om een huwelijk tussen twee mannen of twee vrouwen mogelijk te maken.
- Hij was hoofdofficier van justitie in Breda en lokte door proefprocessen rechterlijke uitspraken uit. Dit leidde ertoe dat in 1998 het geregistreerd partnerschap werd ingevoerd.
- Drie jaar later kwam het 'echte' homohuwelijk er, vooral door de inzet van Tweede Kamerleden van D66, de VVD en de PvdA.
- Job Cohen, toen burgemeester van Amsterdam, trouwde op 31 maart om 12 uur 's nachts drie mannenstellen en een vrouwenstel. Een wereldprimeur.
- Homo's kunnen nu trouwen in België, Canada, Spanje, Zuid-Afrika, Noorwegen, Zweden, Portugal, IJsland, Argentinië, Mexico-Stad en in 5 van de 50 Verenigde Staten van Amerika.
- In 2001 werden in Nederland 1.339 tussen twee mannen gesloten en 1.075 tussen twee vrouwen. Het totale aantal huwelijken was 82.091.
- In 2010 werden er 73.211 huwelijken gesloten, waarvan 62 tussen mannen en 691 tussen vrouwen.
- In 2004 werden de eerste homohuwelijken ontbonden: 13 tussen mannen en 49 tussen vrouwen. Het totale aantal scheidingen was dat jaar 31.098.
- Bij meer dan de helft van heterohuwelijken is de man 1 tot 5 jaar ouder dan de vrouw. Bij een kwart is de man 5 tot 10 jaar ouder.
- Bij huwelijken tussen twee mannen is het leeftijdsverschil in 55 van de gevallen groter dan 5 jaar. Bij vrouwen is het verschil bijna altijd minder dan 10 jaar.

Donderdagmiddag twaalf uur, drieëntwintig uur voordat Kim Lammers (29) en Sanne Dufrenne (33) met elkaar zullen trouwen. Ze zitten in restaurant De Jaren in de Doelenstraat, Amsterdam, en eten een groot stuk warme appeltaart met slagroom. De datum van 1 april stond al vast, zeggen ze. Hun huwelijk zou om vier uur gesloten worden in Stadsdeelkantoor Zuid. Ze waren van plan om het klein en intiem te houden. Toen kregen ze een telefoontje van de gemeente. Wisten ze wat er op 1 april gevierd werd? Als ze wilden, konden ze ook door burgemeester Eberhard van der Laan getrouwd worden. Leuk! Maar dit was waarom ze 'ja' zeiden: dat iedereen wel zegt dat het geaccepteerd is, twee mannen of twee vrouwen die met elkaar trouwen. En dat het niet waar is. In Amsterdam misschien, een déél van Amsterdam. Maar in de rest van de wereld? Kim Lammers (hockey-international en lid van de Nederlandse vrouwenploeg) en Sanne Dufrenne (ict-projectmanager) willen met hun huwelijk op de dag van 'tien jaar roze huwelijk', zoals de gemeente Amsterdam het noemt, ook iets uitdragen. Loshangend, lang haar en *bofyriendjeans*, baggy bij de heupen, nauw bij de enkels. Ze lijken op elkaar. Mooi, stoer, meisjeachtig. Ze kijken elkaar verliefd in de ogen. Morgen is het drie jaar geleden dat ze iets met elkaar kregen. Sanne: „Ik weet nog welke gympen Kim aan had toen ik haar voor het eerst ontmoette. Dat was in 2003. We hadden tegen elkaar gehockeyd. Maar onze levens waren nog zo verschillend dat we niet veel aandacht aan elkaar besteedden. Een paar jaar later zaten we met vriendinnetjes te eten. Ik zag haar zitten en ik kon alleen maar denken: ik wil bij haar zijn.” Kim: „Die gympen heb ik nog steeds.”

Sanne: „Die mag je nooit wegdoen.” Kim: „Ik had precies hetzelfde, die keer dat we zaten te eten. Wat is ze lief. Wat is ze leuk.” Sanne: „We konden het gewoon niet negeren.” Kim: „En ik zat niet eens in de gemakkelijkste periode van mijn leven, want ik had net mijn kniebanden gescheurd. Ik zou niet geselecteerd worden voor de Champions Trophy en dus ook niet voor de Olympische Spelen.” Sanne: „Daardoor werd het gevoel dat ik bij haar wilde zijn alleen maar sterker.” Kim: „En toen, sneller dan we eigenlijk wilden... We waren meteen zo gek op elkaar. Het was zo heftig. We hebben een jaar op een roze wolk gezeten.” Sanne: „Nog steeds. We zitten nog steeds op een roze wolk. Het is zo fijn om bij elkaar te zijn. Als ik Kim een dag niet zie, voelt het alsof er een arm of een been is geamputeerd.” Kim: „Een jaar later was ik in Nottingham voor de Champions Trophy 2010, het was bloedheet en ik sliep met een teamgenoot op een kamer waar het minstens tachtig graden was. Toen dacht ik: ik wil met Sanne trouwen. Ik ga vragen of ze met me wil trouwen. Eerst wilde ik het doen in ons huisje in Emmond aan Zee. Stond er een noordwester met windkracht acht. De volgende keer kwam mijn moeder opeens langs. De keer daarop dacht ik: ik haal een fles champagne. Was ik mijn portemonnee vergeten. Toen vroeg Sanne: wil je me soms iets vragen?” Sanne: „We doen dat nog heel vaak over. Wil je met me trouwen?” Kim: „Bleek dat Sanne een weekendend New York voor mijn verjaardag had geregeld en dat zij me daar had willen vragen.” Sanne laat haar nagels zien: rond gevild en blank gelakt. Ze is gisteren al bij de manicure geweest. Kim gaat zometeen. Vrijdag-

ochtend half negen: samen naar de kapper. Wassen en föhnen, maar niet opsteken. Ze willen zijn zoals ze zijn. Twee jurken, de een groen, de ander bleekroze. Het zusje van Kim komt helpen met aankleden en met de accessoires. Sanne, opeens een beetje boos: „Mensen vragen of we een pak aantrekken. Of een tuinbroek. Dat idee leeft nog steeds, dat ik vrouwen die op vrouwen vallen een tuinbroek dragen.” Kim: „Ze vragen wie het jongetje is en wie het meisje.” Sanne: „Ze kijken je meelevend aan als ze horen dat je met een vrouw bent.” Kim: „Dat bedoelen we als we zeggen dat het nog lang niet geaccepteerd is.” Sanne: „Je hoort jonge mensen op de televisie zeggen dat je gewoon niet moet toegeven als je als meisje op een meisje valt of als jongen op een jongen. Dat je gewoon moet doen alsof het niet zo is. Waarom?” Kim: „Wat heeft een ander er nou voor last van dat wij samen zijn?” Sanne: „We nemen niet elkaars namen aan, want je zult maar voor de poort van Amerika staan en ze kijken in je paspoort. Sanne Lammers-Dufrenne? Wie is dan wel die Lammers? En dan is Amerika nog een beschaafd land.” Kim: „Maar dat is niet de hoofdreden hoor. Ik zou sowieso geen andere naam aannemen.” Ze kijkt naar Sanne en lacht. „Al vind ik Dufrenne wel erg mooi.” Dan pakt ze haar helm – ze is op de scooter gekomen – en rent weg. Na de manicure gaat ze nog trainen, in Laren. Hopelijk, zegt ze, krijgt ze geen bal op haar hoofd. Sanne: „Hou op. Zeg het niet.” Zij gaat de cd met muziek naar het Amsterdam Museum brengen. Bruno Mars. *It's a beautiful night, We're looking for something dumb to do. Hey baby, I think I wanna marry you.*